

KORRALDUS

Geoloogilise uuringu loa väljastamise korralduse eelnõu

1. OTSUS

Arvestades alljärgnevat, võttes aluseks maapõueseaduse § 26, § 32, § 35 ning Aktsiaselts PRELVEX 14.08.2024 esitatud taotluse, **otsustan:**

1. Anda Aktsiaselts`le PRELVEX (registrikood 11947047) geoloogilise uuringu luba nr L.MU/522669 Viisu uuringuruumis kehtivusajaga kolm aastat.

2. Korraldus jõustub Aktsiaselts`le PRELVEX teatavaks tegemisest.

Käesolev korraldus on uuringuluba nr L.MU/522669 lahutamatu osa.

Uuringuluba nr L.MU/522669 on kättesaadav keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS.

2. ASJAOLUD

Aktsiaselts PRELVEX (registrikood 10347224, aadress Järva maakond, Türi vald, Türi linn, Tehnika tn 3, 72213) esitas 20.07.2024 Keskkonnaametile Viisu uuringuruumi geoloogilise uuringu loa (edaspidi uuringuluba) taotluse (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis, edaspidi KOTKAS 20.07.2024 dokumendina nr DM-129197-1). Korrigeeritud taotlus on esitatud 14.08.2024 KOTKAS nr DM-129197-4.

Taotletav uuringuruum asub Järva maakonnas, Paide linnas Kirisaare külas riigile kuuluvatel katastriüksustel Väätsa metskond 73 (tunnus 68401:005:0269; maatulundusmaa 100%), Viisu turbatootmisala (tunnus 68401:004:0750; turbatööstusmaa 100%), Väätsa metskond 76 (tunnus 68401:005:0116; maatulundusmaa 100%) ja Kaaruka külas katastriüksusel Väätsa metskond 74 (tunnus 68401:003:0104; maatulundusmaa 100%). Taotletav uuringuruumi teenindusala pindala on 123,99 ha.

Kinnistu Viisu turbatootmisala (tunnus 68401:004:0750) riigivara valitseja on Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ning volitatud asutus Maa-amet.

Kinnistute Väätsa metskond 73 (tunnus 68401:005:0269), Väätsa metskond 76 (tunnus 68401:005:0116) ja Väätsa metskond 74 (tunnus 68401:003:0104) riigivara valitseja on Kliimaministeerium ning volitatud asutus Riigimetsa Majandamise Keskus.

Uuringu eesmärk on ala geoloogilise ehituse, mäenduslike tingimuste ja turba kvaliteedi

hindamine, et võtta uuritud turbavaru maavarade registris arvele aktiivse tarbevaruna.

Geoloogilise uuringu käigus mille plaanitakse rajada kuni 65 uuringupuurauku. Uurimissügavus on kuni 8 m. Hüdrogeoloogilisteks katsetöödeks on veetasemete mõõtmine uuringupunktides, muud sihtotstarbelised tööd: laboratoorsed tööd; uuringuruumi teenindusala topograafiline mõõdistamine, turba botaanilise koostise määramine. Hinnanguline maavara kogus, arvestades kaevandamiskadusid on vähelagunenud turbal 180 tuh t ning hästilagunenud turbal 350 tuh t. Hästilagunenud turba võimalikud kasutusvaldkonnad taotluse kohaselt on kasvumuldade valmistamine ja küttureturvas ning vähelagunenud turbal aiandusturbana. Taotletava loa kehtivusaeg on 3 aastat.

Geoloogilise uuringu tegemisel lähtutakse keskkonnaministri 17.12.2018. a määrusest nr 52 „Üldgeoloogilise uurimistöo ning maavara geoloogilise uuringu kord ja nõuded ning nõuded fosforiidi, metallitoorme, põlevkivi, aluskorra ehituskivi, järvelubja, järvemuda, meremuda, kruusa, liiva, lubjakivi, dolokivi, savi ja turba omaduste kohta maavarana arvelevõtmiseks“.

Uuringuvõrk projekteeritakse tihedusega 200 × 200 m. Varu täpsemaks kontuurimiseks rajatakse vajadusel täiendavaid uuringupunkte. Mõõdetakse turba kogupaksus ja vähelagunenud turba kihi paksus 0,05 m täpsusega ning iseloomustatakse turba lamamis olevaid setteid. Uuringupunktide asukohad ja maapinna abs kõrgus mõõdistatakse GPS-seadmega.

Turba kännusus määratakse 2 platsil, millel tehakse käsipuuriga 1 m intervalliga 100 torget ning registreeritakse kännutabamused.

Kolmest uuringupunktist võetakse 0,25 m intervalliga proovid turba üldanalüüsiks.

Uuringuruumi teenindusalal teostatakse geodeetiline mõõdistamine ja mõõdetakse kraavide veetasemeid.

Taotletava uuringuruumi teenindusala kattub suures osas Tondissaare turbamaardla (maavarade registri registrikaart nr 117) hästilagunenud turba aktiivse reservvaru 4 plokiga ja vähelagunenud turba aktiivse reservvaru 3 plokiga.

Kirdepoolsema lahustüki ida- ja lõunaserv külgnevad vahetult Viisu turbatootmisala (kaevandamisloa nr JARM-3/2003; loa omaja osühing Aktsiaselts PRELVEX; kehtiv kuni 20.12.2049) mäeeraldisega ning hästilagunenud turba aktiivse tarbevaru 2 plokiga ja vähelagunenud turba aktiivse tarbevaru 1 plokiga. Kirdepoolsema lahustüki põhja-, lõuna- ja idaosa kattub Viisu turbatootmisala mäeeraldisega teenindusmaaga.

Loodepoolsema lahustüki lõunaserv külgneb vahetult Viisu turbatootmisala mäeeraldisega ja hästilagunenud turba aktiivse tarbevaru 2 plokiga. Viisu turbatootmisala mäeeraldisega teenindusmaa kattub ~58 m ulatuses loodepoolsema lahustüki lõunaosaga.

Lõunapoolsema lahustüki põhja- ja idaserv külgnevad vahetult Viisu turbatootmisala mäeeraldisega ning hästilagunenud turba aktiivse tarbevaru 2 plokiga ja vähelagunenud turba

aktiivse tarbevaru 1 plokiga. Lõunapoolsema lahustüki põhjaosa ja idaosa kattuvad vastavalt kuni 81 m ja 58 m ulatuses Viisu turbatootmisala mäeeraldise teenindusmaaga ning lõunaserv külgnab vahetult eelnimetatud mäeeraldise teenindusmaaga.

Taotletava uuringuruumi teenindusala lahustükid asuvad täielikult Pandivere ja AdaverePõltsamaa nitraaditundlikul alal (Eesti looduse infosüsteemi kood LTA1000001).

Uuringuruum piirneb I kaitsekategooria liigi – väike-konnakotka (*Clanga pomarina*) – elupaigaga (EELIS kood KLO9124424) ja ligikaudu 600 m kaugusele jääb teine väike-konnakotka elupaik (EELIS kood KLO9133898) ning ligikaudu 1,1 km on registreeritud Kirisaare väike-konnakotka püsielupaigad (EELIS koodid KLO30002987 ja KLO30002988).

Väike-konnakotka kaitse tegevuskava punkti 8.1 kohaselt võib väike-konnakotka kodupiirkonnaks üldistatult pidada 2 km raadiusega ringikujulist ala ümber pesa. Andmed näitavad, et lindude käigud pesitsusajal võivad ulatuda ka kaugemale kui 2 km.

Looduskaitseaduse §-i 55 lg 6¹ kohaselt on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Sellest lähtuvalt on keelatud mürarikkaid töid teostada väike-konnakotka elupaikades 300 m ulatuses perioodil 15.03 – 31.08.

Lisaks kattub/vähesel määral piirneb uuringuruum III kaitsekategooria liikide – rabakonn, veekonn ja tähnikvesilik - leiukohtadega. Looduskaitseaduse § 48 lg 4 kohaselt rakendub piiritlemata II ja III kategooria kaitsealuste liikide elupaikades isendi kaitse. Tegevusel tuleb jälgida, et ei kahjustata kaitsealuseid liike.

Kirdepoolsema lahustüki lääne- ja põhjaserv külgnab kohati vahetult ning loodeservas kattub kuni 0,5 m ulatuses üle 25 km² suuruse valgalaga veekogu Vodja jõe (Eesti looduse infosüsteemi kood VEE1123800) kalda piiranguvööndiga. Sama lahustüki lääne-, loode ja põhjaserv külgnevad vahetult üle 25 km² suuruse valgalaga maaparandussüsteemi eesvoolu Vodja jõe (maaparandussüsteemide registri kood 61123800200000011M) kalda piiranguvööndiga.

Loodepoolsema lahustüki ida- ja põhjaserv ning lääneserv külgnevad vahetult maaparandussüsteemidega Viisu_Kaaruka_2 ja Purdi ÜP-117, mille koodid maaparandussüsteemide registris on vastavalt 6112380020120002 ja 6112350030020001. Sama lahustüki lääneservast vähemalt 1,2 m kaugusel asub Elering AS 35-110 kV kõrgepinge elektriõhuliini Paide - Roosna-Alliku (VID kood L020) kaitsevöönd.

Lõunapoolsema lahustüki lõunaosa kattub kuni 7,4 m ulatuses III kategooria kaitsealuste liikide Rana arvalis (rabakonn; Eesti looduse infosüsteemi kood KLO9132349), Lissotriton vulgaris (tähnikvesilik; Eesti looduse infosüsteemi kood KLO9132347) ja Pelophylax esculentus (veekonn; Eesti looduse infosüsteemi kood KLO9132348) elupaikade alaga. Sama lahustüki lääneserv külgnab vahetult Elering AS 35-110 kV kõrgepinge elektriõhuliini Paide - Roosna-

Alliku (VID kood L020) kaitsevööndiga

Uuringuloa taotlust on kontrollinud maavarade registri vastutav töötaja Maa-amet (19.08.2024 kiri nr 9-3/24/9309-4).

Riigilõivu seaduse § 136¹ lõike 1 kohaselt on riigilõiv 1060 eurot tasutud 20.07.2024.

Maapõueseaduse (edaspidi **MaaPS**) § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse uuringuloa andmise ja muutmise menetlusele haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi. MaaPS § 30 lõike 2 alusel avaldas Keskkonnaamet uuringuloa menetluse algatamise teate 13.09.2024 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning teavitas avatud menetluse algatamisest 10.09.2024 kirjaga nr DM-129197-6. Kuni uuringuloa andmise või andmisest keeldumise otsuse tegemiseni on igaühel õigus esitada Keskkonnaametile taotluse kohta põhjendatud ettepanekuid ja vastuväiteid.

MaaPS § 27 lõike 3 alusel saatis Keskkonnaamet 11.09.2024 kirjaga nr DM-129196-9 uuringuloa taotluse riigivara valitseja volitatud asutustele Riigimetsa Majandamise Keskus-le (RMK) ning kirjaga nr DM-129196-8 Maa-amet-le.

RMK andis 27.09.2024 kirjaga nr 3-1.1/2024/5489 (**RMK kiri**) (KOTKAS 30.09.2024 nr DM-129196-10) nõusoleku geoloogilise uuringu tegemiseks Viisu uuringuruumis Järva maakonnas Paide linnas Kirisaare külas asuvatel katastriüksustel Väätsa metskond 73 (katastritunnus 68401:005:0269) ja Väätsa metskond 76 (katastritunnus 68401:005:0116) ning Kaaruka külas katastriüksusel Väätsa metskond 74 (katastritunnus 68401:003:0104) järgmistel tingimustel:

1. uuringu läbiviijal tuleb teavitada e-posti teel RMK Kirde regiooni (kirde.regioon@rmk.ee) välitööde läbiviimisest vähemalt 10 kalendripäeva ette;
2. kui geoloogilise uuringu raames on vaja teha raiet, tuleb sellest teatada riigimetsa majandajale, kes sõlmib geoloogilise uuringu tegijaga kasvava metsa raadamiseks töövõtulepingu või raieõiguse omandamiseks kasvava metsa raieõiguse võõrandamise lepingu.

Maa-amet nõustus 11.10.2024 kirjaga nr 7-1/24/11246-2 geoloogilise uuringu teostamiseks Viisu turbatootmisala kinnistul (tunnus 68401:004:0750) järgmisel tingimusel: kui geoloogilise uuringu raames on vaja teha raiet, tuleb sellest teatada Maa-ametile ning sõlmida raadamise leping Riigimetsa Majandamise Keskusega.

RMK ja Maa-amet'i kirjas toodud tingimustega arvestatakse uuringuloa nr L.MU/522669 täiendavate tingimuste määramisel.

MaaPS § 27 lõike 7 kohaselt saatis Keskkonnaamet 11.09.2024 kirjaga nr DM-129197-7 teate avatud menetluse algatamisest ning uuringuloa taotluse kirjaliku arvamus saamiseks taotletava uuringuruumi asukoha kohaliku omavalitsuse üksusele (Paide Linnavalitsus) tähtajaga kaks kuud.

Paide Linnavalitsus teavitas 11.10.2024, et Viisu uuringuruumi geoloogilise uuringu loa osas

arvamuse andmine toimub kõige varem Paide linnavolikogu novembri kuu istungil (47. nädalal). Sellest tulenevalt palume arvamuse esitamiseks antud tähtaega pikendada praeguselt 10. novembrilt 28.-nda novembrini.

Paide Linnavolikogu nõustus 21. november 2024 otsusega nr 55 (**otsus nr 55**) (KOTKAS 27.11.2024 nr DM-129196-14) Viisu uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotlusega.

MaaPS § 30 lõike 5 alusel pani Keskkonnaamet õigusakti eelnõu koos seletuskirja ja taotlusele lisatud ning menetluse käigus haldusorganile esitatud või tema poolt koostatud muude asjasse puutuvate oluliste dokumentidega avalikkusele tutvumiseks xx.xx.xxxx ametlikku väljaandesse.

Ametlikud Teadaanded, ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtajaks 2 nädalat.

Avalikustamise käigus kirjalikke seisukohti laekus/ei laekunud.

Vastavalt HMS § 49 lõigetele 1 ja 3 peab loa andja andma enne haldusakti väljastamist, huvitatud isikule ja isikule, kelle õigusi võib avatud menetluse korras antav õigusakt puudutada ning taotluse esitajale, võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited.

Keskkonnaamet küsis Aktsiaselts PRELVEX-lt xx.xx.xxxx kirjaga nr xx arvamust või vastuväiteid uuringuloa andmise otsuse eelnõule kahe nädala jooksul kirja saatmisest. Keskkonnaamet edastas sama kirja teadmiseks Paide Linnavalitsusele. Menetlusosalised vastasid xx.xx.xxxx.

3. KAALUTLUSED

Geoloogiline uuring on maavara arvele võtmise ja kaevandamise eesmärgil tehtav geoloogiline töö (MaaPS § 4 lõige 2). Geoloogilise uuringu läbi viimine on lubatud vaid uuringuloa alusel (MaaPS § 17 lõige 2). Vastavalt uuringuloa saamiseks esitab taotleja loa andjale taotluse (MaaPS § 27 lõige 1). Uuringuloa andjaks on Keskkonnaamet (MaaPS § 26).

Keskkonnaamet kontrollis Aktsiaselts PRELVEX esitatud taotlusmaterjalide vastavust MaaPS, keskkonnaministri 09.01.2020 määrusele nr 1 „Üldgeoloogilise uurimistöo loa ja geoloogilise uuringu loa taotluse esitamise kord, täpsustatud nõuded taotluse kohta, loa andmise kord ning taotluse ja loa andmekoosseis“ ja KeHJS sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks uuringuloa menetlemiseks.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 11 lõike 3 kohaselt on keskkonnamõju hindamine (edaspidi KMH) kohustuslik KeHJS § 6 lõikes 1 nimetatud tegevuste korral, KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud tegevuste korral tuleb kaaluda KMH algatamist või algatamata jätmist lisades otsusele KeHJS § 6 lõike 3 kohase eelhindamise tulemused. KeHJS § 6 lõike 2 loetelu on § 6 lõike 4 alusel täpsustatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määrusega nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu 1“ (edaspidi määrus nr 224). Loa taotleja

kavandatav tegevus ei kuulu KeHJS § 6 lõike 1 ega ka määruse nr 224 loendisse, mistõttu KeHJS § 3, § 6, § 11 lõike 3 ning määruse nr 224 alusel ei ole antud juhul KMH algatamine kohustuslik, samuti ei ole vajalik eelhindamine ega KMH vajalikkuse kaalumine.

Geoloogilist uuringut võib korraldada ja juhtida selleks teadmisi, oskusi ja kogemusi omav isik (MaaPS § 17 lõiked 3 ja 4). Uuringuloa alusel võib hüdrogeoloogilisi töid teha isik, kellel on veeseaduse § 208 punktide 1, 3 ja 5 kohane tegevusluba.

Geoloogilise uuringu teostaja on OÜ Inseneribüroo STEIGER (registrikood 11206437, aadress Harju maakond, Tallinn, Nõmme linnaosa, Männiku tee 104/5, 11216).

Juhul, kui geoloogilise uuringu käigus tekib kaevandamisjätmeid ning jäätmete ladestamiskoht ei ole jäätmeoidla jäätmeseaduse (edaspidi JäätS) § 35² tähenduses tuleb uuringuloa taotlusele lisada kaevandamisjätmekava (MaaPS § 28 lõige 5). Jätmekava koostamisel, esitamisel ja kinnitamisel lähtutakse JäätS §-ga 42¹ kehtestatud nõuetest.

Uuringuloa taotluse kohaselt geoloogilise uuringu käigus kaevandamisjätmeid ei teki ning seetõttu ei ole jätmekava koostamine ja esitamine vajalik.

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad võib haldusorgan määrata kaalutusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutusõigus tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 lõige 2). HMS § 53 kohaselt võib haldusaktile kehtestada kõrvaltingimuse seaduses või määruses sätestatud juhul või kui kõrvaltingimuseteta tuleks haldusakt jätta andmata. Vastavalt määruse nr 1 § 4 lõikele 3 kantakse uuringuloa lahtrisse „Täiendavad tingimused“ nõuded, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest ning kaevandamisjätmete käitlemisest tuleneva kahjuliku mõju vähendamiseks ja vajadusel muud täiendavad nõuded. Geoloogilise uuringu loa omajale kehtivad kõik asjakohased õigusaktides (nt maapõueseadus, keskkonnaseadustiku üldosa seadus, keskkonnatasude seadus, atmosfääriõhu kaitse seadus, veeseadus, looduskaitse seadus, jäätmeseadus jt) sätestatud nõuded. Sellest tulenevalt ei ole tarvidust geoloogilise uuringu loal täiendavate tingimuste osas dubleerida õigusaktidega juba reguleeritud. Uuringuloaga reguleeritakse vaid uuringuruumis ja uuringuruumi teenindusalal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmeid otseselt uuringu teostamisest tulenevatele keskkonnamõjudele.

Viisu uuringuruumi uuringuloale seatakse järgmised täiendavad tingimused:

- Uuringu läbiviijal tuleb teavitada e-posti teel RMK Kirde regiooni (kirde.regioon@rmk.ee) välitööde läbiviimisest vähemalt 10 kalendripäeva ette.
- Kui geoloogilise uuringu raames on vaja teha raiet, tuleb sellest teatada riigimetsa majandajale, kes sõlmib geoloogilise uuringu tegijaga kasvava metsa raadamiseks töövõtulepingu või raieõiguse omandamiseks kasvava metsa raieõiguse võõrandamise lepingu.

- Juhul, kui geoloogilise uuringu raames on vaja teha raiet Viisu turbatootmisala kinnistul (tunnus 68401:004:0750)), tuleb sellest teatada Maa-ametile ning sõlmida raadamise leping Riigimetsa Majandamise Keskusega.
- Välitööd viia läbi lindude pesitsusvälisel ajal 01.09-14.03.

Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal selgitatakse välja, kas konkreetse loa taotluse puhul esineb MaaPS § 35 sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid. Luba antakse, kui keeldumiseks ei esine seaduses sätestatud kaalukat põhjust. Loa andmisest keeldumise alused selgitab välja loa andja.

Keskkonnaamet on hinnanud esitatud taotluse materjale ja menetluse käigus kogutud andmeid ning leidnud, et teadaolevalt käesoleva loa andmisega ei minda vastuollu riigi huviga. Riigi huvi on käsitletud Riigikogus 06.06.2017 vastu võetud strateegiadokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“.

MaaPS § 35 lõige 1 punktidest 4, 5, 8 ja lõige 2 punktidest 2-3 tulenevat keeldumise alust menetluse käigus ei ilmnenu, mistõttu neid käesolevas korralduses ei käsitleta. Viisu uuringuruumi teenindusala piiresse ei jää Natura 2000 võrgustiku alasid ega muid kaitstavaid loodusobjekte (MaaPS § 35 lõige 1 punkt 11); muinsuskaitseobjekte (MaaPS § 35 lõige 1 punkt 3), mistõttu MaaPS § 27 lõigetes 4 ja 6 nimetatud nõusoleku küsimise vajadust uuringuloa andmiseks ei olnud ja sellest tulenevat keeldumise alust ei esine.

MaaPS 35 lõige 2 punkt 1 sätestab, et uuringuloa andmisest keeldutakse, kui taotlejale on määratud rohkem kui üks karistus kuriteo või väärteo eest uuringu või kaevandamisjäätmete käitlemise valdkonnas ja nende andmed ei ole karistusregistrist kustutatud. Keeldumise alus on kontrollitud menetluse käigus ning Aktsiaselts PRELVEX ei ole karistusregistrisse kantud kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest (karistusregistri teade seisuga 10.12.2024).

Eeltoodu alusel võib väita, et MaaPS §-s 35 sätestatud uuringuloa andmisest keeldumise alused puuduvad.

Geoloogilise uuringu luba ei anna uuringuloa omanikule garantiid, et talle hilisemalt antakse maavara kaevandamise luba ning geoloogilise uuringu loa saamisel ei teki õiguspärasest ootust kaevandamisloa saamiseks.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo